

Meninger

Krigen i Ukraina

Ukraina trenger kjøretøyer som kan rydde miner og samtidig tåle det når miner går av, skriver innleggsforfatteren. Bildet viser minerydding i Kharkiv i oktober.
Foto: Sofia Gatilova, Reuters/NTB

A | Debatt
Karsten Friis
Seniorforsker, Norsk utenrikspolitisk institutt (Nupi)

Vi må tenke nytt om Ukraina

Vi nærmer oss toårsdagen for Russlands massive angrep på Ukraina. Det første året demonstrerte ukrainerne imponerende motstand, godt hjulpet av vestlig etterretning og våpen. Politisk har Ukraina beveget seg fra en perifer utfordring for Brussel til nå å ha blitt anbefalt som EU-kandidatland av Europakommisjonen. Nato har også bekreftet at Ukrainas fremtid hører til i alliansen.

Den økonomiske, politiske, humanitære og militære støtten til Ukraina fra Vesten har vært formidabel - og har bidratt til at Russlands president Vladimir Putins maktbruk i det store og hele har feilet. Ikke nok med det: Russlands krig har fått Finland og Sverige til å gå inn i Nato.

Imidlertid er det også skyer i horisonten. Selv om Ukraina har forsvart seg godt, har de slitt med frigjøring av okkupert land. Frontlinjene har flyttet seg lite det siste

året. Ukraina strever militært, noe som også tærer på moral og utholdenhet. Vestlige politikere begynner også å miste motet og snakker om forhandlinger med Russland - selv om det ikke finnes noen som helst antydning fra russisk side om at de er interessert i det. Ukrainerne er heller ikke innstilt på noe slikt, vel vitende om at Russlands mål om å ødelegge Ukraina består.

Må begynne å gi nytt utstyr. Fortsatt militær støtte til Ukraina er derfor nødvendig. Ikke bare fordi de ber om det, men fordi alternativet er en russisk seier.

Russisk sivil industri blir nå gradvis omgjort til krigsformål. Kreml utvikler en krigsøkonomi der krigen overprøver alle andre behov i samfunnet.

For Europa ville en russisk seier vært et nederlag av historiske dimensjoner. Det ville bety at våre ord og løfter er hule, at rå

maktbruk kan lønne seg, og at den internasjonale rettsordenen som vi er så avhengige av, står for fall.

Imidlertid må vi tenke nytt om hvordan vi støtter Ukraina. Frem til nå har vi stort sett tømt våre lagre av våpensystemer, artilleri, stridsvogner, fly og ammunisjon. Dette gjelder Norge og alle andre europeiske land som har bidratt. Men som den tidligere polske utenriksministeren sa for en tid tilbake: Nå begynner vi å gå tomme. Det er ikke mer gammelt utstyr å donere.

Dermed må vi begynne å gi nytt utstyr. EU har laget et system for felles innkjøp av ny ammunisjon til Ukraina, men produsentenes kapasitet er milevis under behovet.

Oppskalere produksjonen. Ammunisjonsprodusenten Nammo sa på en høring nylig at med dagens produksjonstakt vil det ta 20 år å dekke Natos og Ukrainas behov for artillerigranater. Norge og Europa må derfor ta kraftig grep for å gi forsvarsindustrien midler til å oppskalere produksjonen betraktelig.

Videre må vi gi Ukraina det nyeste og beste. Vi må også bidra til at landet får nye systemer tilpasset utfordringen på slagmarken. En hovedårsak til at motoffensiven har gått såpass sakte er omfattende russisk minelegging, noen steder opp til 20 kilometer dypt. Dette «patuljeres» av droner som styrer ild mot alle forsøk på å rydde minene.

Her må det tenkes og produseres nytt. Ukraina trenger kjøretøyer som kan rydde miner og samtidig tåle det når miner går av. Ikke minst må de ha beskyttelse mot artilleri, raketter og missiler. Avanserte skannere, selvgående systemer og anti-drone-våpen trengs også.

Gjøre Ukraina i stand til å vinne. Mye av dette vil kreve vestlig utvikling, produksjon og donasjon av ting som er designet for den militære utfordringen Ukraina står overfor, ikke «overskuddsmateriell» av ymse kvalitet.

Det handler fortsatt også om mye artilleri, luftvern og trening. Men altså også ny teknologi. Europeisk forsvarsindustri må gjøres i stand til å kunne levere akkurat det Ukraina trenger mest - nå og om fem til ti år.

Vi må altså gjøre Ukraina i stand til å vinne - i betydningen frigjøre så mye land som de klarer. For å få til det må de få designet og produsert nye og avanserte våpensystemer.

Kort fortalt, Ukraina må gå fra å være et loppemarked for gamle våpen til et avansert testsenter for nye våpen.

Vesten og Europa er helt avhengig av at Ukraina vinner denne krigen. Da er det i vår interesse at de får de beste og mest tilpassede våpnene tilgjengelig for å få det til.

Ukraina må gå fra å være et loppemarked for gamle våpen til et avansert testsenter for nye våpen